

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้รับจ้างขนสินค้าในย่านปากคลองตลาด ทั้งที่ประจำตลาดใดตลาดหนึ่ง หรือไม่ประจำตลาดใด ได้แก่ ตลาดปากคลองตลาด (ตลาดองค์การฯ) ตลาดยอดพิมาน ตลาดสะพานพุทธหรือตลาดเอ็มไพร์ และตลาดส่งเสริมเกษตรไทย แต่เนื่องจากจำนวนผู้รับจ้างขนสินค้ามีจำนวนที่ไม่แน่นอน จึงได้กำหนดคำนวณจากจำนวนแผงขายสินค้า จากการศึกษาของ ชัยวัฒน์ พนาสวัสดิ์ และคณะ (2538) ซึ่งมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้น 3,045 แผง โดยกำหนดให้มีผู้รับจ้างขนสินค้า 1 คน ต่อ 1 แผง จะได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,045 คน ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2540 เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดขึ้นตามสูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่พอดีของ Yamane ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% โดยที่ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$

สำหรับประชากรจำนวน 3,045 คน จำนวนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 354 คน โดยมีรายละเอียดในการคำนวณดังนี้

$$Nop = \frac{n}{1 + NE^2}$$

โดยที่ Nop คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับประชากรจำนวน N คน

N คือ จำนวนประชากร ในที่นี้คือ 3,045 คน

E คือ ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้น} \quad Nop &= \frac{3,045}{1 + (3,045 \times (0.05)^2)} \\ &= 354 \text{ คน} \end{aligned}$$

3.1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรมีถิ่นที่อยู่ และวันเวลาในการทำงานไม่แน่นอน จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการเก็บตัวอย่างในวัน เวลา และสถานที่ต่าง ๆ ไม่ให้ตัวอย่างซ้ำกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 ประเภทและขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ

3.2.1.1 ประเภทของเครื่องมือ

เนื่องจากประชากรที่ทำการศึกษา มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมาก จึงใช้การสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured) เนื่องจากต้องการความเชื่อมั่นสูง และการบันทึกภาพ

3.2.1.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

กำหนดหัวข้อที่จะทำการศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพียงใด ซึ่งเครื่องมือที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพการสมรส
- การศึกษา
- สถานที่เกิด
- อาชีพของภรรยา
- อาชีพที่ทำอยู่ก่อนเข้าสู่อาชีพนี้
- เหตุผลที่เข้าสู่อาชีพนี้
- ระยะเวลาในการทำอาชีพนี้
- ความคาดหวังเกี่ยวกับระยะเวลาในการทำอาชีพนี้
- สถานที่ประกอบอาชีพเป็นประจำ
- ความถี่ในการประกอบอาชีพต่อ 1 สัปดาห์
- ช่วงเวลาที่ใช้ในการประกอบอาชีพในแต่ละวัน
- การแบ่งค่าจ้างระหว่างผู้รับจ้างกับเพื่อนร่วมอาชีพ
- การใช้เวลาว่างในระหว่างการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- รายได้ครัวเรือน ต่อ 1 เดือน
- รายจ่ายครัวเรือน ต่อ 1 เดือน
- ค่าใช้จ่ายประจำวัน
- รายได้พิเศษ
- ความพอเพียงของรายได้และรายจ่าย
- สภาพเงินออมของครัวเรือน
- สภาพเกี่ยวกับหนี้สิน
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
- วิธีการออมและการลงทุน
- แผนการออมเงินเพื่อที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบที่อยู่อาศัย ได้แก่

- บริเวณที่พักอาศัยในปัจจุบัน
- การเดินทางมาทำงาน
- รูปแบบเกี่ยวกับสิทธิในที่อยู่อาศัย
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน
- พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- ประเภทของที่อยู่อาศัย
- การแบ่งส่วนการใช้สอยภายในที่อยู่อาศัย
- เครื่องใช้ภายในบ้าน
- สภาพของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน
- ความพอใจต่อที่อยู่อาศัย
- วิธีการแก้ไขปัญหากรณีไม่พอใจต่อที่อยู่อาศัย
- ปัญหาในการอยู่อาศัยที่ไม่ชอบมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการอยู่อาศัย ได้แก่

- พฤติกรรมการใช้เวลาว่างในวันหยุด
- ความถี่ในการทานอาหารในบ้าน ต่อ 1 สัปดาห์
- วิธีการจัดเตรียมอาหาร
- พฤติกรรมการใช้เวลาว่างในบ้าน
- การประกอบกิจวัตรในช่วงเวลาต่าง ๆ
- การรับรู้เกี่ยวกับย้ายปากคลองตลาด
- ความเห็นเกี่ยวกับการย้ายปากคลองตลาด
- วิธีการแก้ไขปัญหาหากมีการย้ายปากคลองตลาด
- ความต้องการที่อยู่อาศัยในบริเวณตลาดขายส่งแห่งใหม่ หากมีการย้ายปากคลองตลาด

ภายหลังที่ได้ทำการสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำไปทดลองใช้ (Pre-test) จำนวน 10 ชุด ในเวลาและสถานที่ที่ต่างกัน ในบริเวณปากคลองตลาด โดยพนักงานสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในด้านการสื่อความหมาย ความชัดเจน ถูกต้องของภาษาที่ใช้ และเพื่อฝึกพนักงานสัมภาษณ์ จากการทดสอบใช้ (Pre-test) พบว่าแบบสัมภาษณ์บางข้อ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจ เพราะมีถ้อยคำเชิงวิชาการมากเกินไป และการเรียงลำดับคำถามไม่สะดวกต่อผู้ให้สัมภาษณ์ จึงได้ทำการเรียงลำดับคำถามตามระยะเวลาก่อนหลัง คัดเลือก และปรับปรุงถ้อยคำให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำไปใช้จริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้พนักงานสัมภาษณ์จำนวน 5 คน เป็นผู้ช่วยในการรวบรวมข้อมูล โดยคัดเลือกพนักงานที่มีเพื่อนญาติ พี่น้อง หรือคนรู้จัก ที่ทำอาชีพรับจ้างขนสินค้า หรืออื่น ๆ ในย่านปากคลองตลาด เพื่อลดความรู้สึกละอายหรือความรู้สึกที่ไม่ดีอื่น ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่อาจทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีความลำเอียงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง แล้วจึงทำการฝึกให้เกิดความชำนาญด้วยการให้ออกไปทำการทดสอบใช้แบบสัมภาษณ์ (Pre-test)

โดยเริ่มทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประมาณต้นเดือนมกราคม 2540 แต่การสัมภาษณ์ในช่วงแรกเป็นไปโดยล่าช้า เนื่องจากในขณะที่ขอเข้าไปสัมภาษณ์นั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องรีบเร่งนำสินค้าไปส่งที่รถของบรรดาพ่อค้า-แม่ค้า ที่มาจอดรอตามจุดต่าง ๆ จึงไม่วางที่จะให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ต่อมาจึงได้เปลี่ยนวิธีการสัมภาษณ์ โดยขอให้ถึงเวลาเลิกงาน แล้วขอสัมภาษณ์ หลังจากผู้ให้สัมภาษณ์ได้นำรถเงิน ไปส่งคืนและจ่ายค่าเช่าประจำวันตามจุดต่าง ๆ แล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ผลดีเท่าใดนัก จนกระทั่งต้องเปลี่ยนวิธีการอีกครั้ง

วิธีการใหม่ทำโดยขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มผู้รับจ้างขนสินค้า เท่าที่จะขอความร่วมมือได้ ให้นัดสมาชิกในกลุ่มไว้ แล้วให้พนักงานสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์ โดยจัดให้มีผลตอบแทนให้หัวหน้ากลุ่มเป็นเงินจำนวนหนึ่ง สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ได้จัดเครื่องดื่มชูกำลังให้เป็น การตอบแทน แล้วจึงใช้วิธีการต่างๆ ผสมผสานกันจนสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลพบว่ามีแบบสัมภาษณ์ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนจำนวน 24 ชุด จึงคงเหลือแบบสัมภาษณ์ ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 330 ชุด คิดเป็น

ร้อยละ 93.22 ของจำนวนทั้งหมด รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประมาณ 3 เดือน (มกราคม 2540-มีนาคม 2540)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้สัมภาษณ์มาแล้ว มาทำการตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง ก่อนทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS มาช่วยในการวิเคราะห์ หาค่าร้อยละ (Percentage) ตารางแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และตารางแจกแจงความถี่แบบต่าง ๆ ส่วนการนำเสนอแผนภูมิแบบต่าง ๆ ได้ใช้โปรแกรม Microsoft Excel Version 5 Thai Edition เป็นตัวอธิบาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย